

Юридичні науки

УДК 343.3/.7

**Коломієць Михайло Вікторович**

*студент*

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

**Kolomiets Mykhailo**

*Student of the*

*Yaroslav Mudryi National Law University*

**ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПІДСЛІДНОСТІ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ  
SOME ISSUES OF SURVEILLANCE OF THE SECURITY SERVICE OF  
UKRAINE**

***Анотація.** У даній статті висвітлюється підслідність такого безпекового органу, як Служба безпеки України, зокрема, особливості та певні прогалини в можливостях повноцінного задіяння та відпрацювання усіх статей Кримінального кодексу України, якими передбачена відповідальність за певні кримінальні правопорушення, виявлення та розслідування яких відноситься до компетенції СБУ.*

***Ключові слова:** підслідність, безпека, безпековий орган, СБУ, слідчий, державна зрада.*

***Summary.** This article is about the jurisdiction of such law enforcement agency as the Security Service of Ukraine, in particular, about the features and certain gaps in the full use and development of all articles of the Criminal Code of Ukraine, which provide for liability for certain criminal offenses, detection and investigation of which falls within the SSU.*

***Key words:** accountability, security, security body, SSU, investigator, treason.*

**Постановка проблеми.** До підслідності слідчих підрозділів Служби безпеки України закон відносить обмежену кількість злочинів. Проте саме вони можуть завдати найбільшої шкоди особі, суспільству, державі, загальній безпеці. Зокрема, слідчі СБУ розслідують факти шпигунства і державної зради, посягання на конституційний лад, територіальну цілісність і суверенітет, розголошення державної таємниці, кіберзлочини тощо.

За роки військової агресії проти України слідчі СБУ відкрили і розслідували тисячі кримінальних проваджень. Служба передала до суду звинувачувальні матеріали стосовно учасників терористичних організацій, незаконних збройних формувань на сході України, російських агентів, адміністраторів пропагандистських інтернет-спільнот. Саме тому актуальним є дослідження підслідності СБУ та подальший аналіз законодавства з метою покращення результатів роботи безпекового органу.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дослідженням тематики підслідності безпекових органів займалися багато науковців. Зокрема, В.В. Коваленко, Л.Д. Удалова, Д.П. Письменний, А.В. Молдован, Ю.П. Аленін, Ю.М. Грошевий, О.В. Капліна та інші.

**Мета дослідження** полягає у вивченні та уточненні підслідності СБУ задля подальшого дослідження можливостей її практичної реалізації під час виконання працівниками СБУ покладених на них обов'язків, а також задля виокремлення існуючих прогалин та труднощій у застосуванні певних статей Кримінального кодексу України.

**Виклад основного матеріалу.** Аналіз законодавчих актів дозволяє зробити висновки про відсутність дефініції терміну «підслідність», проте наукова доктрина трактує дане визначення досить широко. Наприклад, А.В. Молдован та Ю.П. Аленін Ю. розуміють її, як сукупність встановлених законом ознак справи, відповідно до яких вона належить до віддання того чи іншого органу розслідування [1, с. 130].

В.В. Коваленко, Л.Д. Удалова, Д.П. Письменний трактують підслідність як встановлену законом сукупність ознак кримінального провадження, відповідно до яких воно належить до компетенції того чи іншого органу досудового розслідування [2, с. 215]. Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна під нею вбачають сукупність встановлених законом ознак справи, відповідно до яких вона належить до відання певного органу досудового розслідування [3, с. 214].

Відповідно до Ст. 216 КПК України: слідчі органів безпеки здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених статтями 109, 110, 110<sup>2</sup>, 111, 112, 113, 114, 114<sup>1</sup>, 201, 201<sup>1</sup>, 258-258<sup>5</sup>, 265<sup>1</sup>, 305, 328, 329, 330, 332<sup>1</sup>, 332<sup>2</sup>, 333, 334, 359, 422, 3436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 446, 447 Кримінального кодексу України [5]. Проте, існують випадки, передбачені КПК України, коли СБУ здійснює розслідування й тих злочинів, що не передбачені підслідністю, але це лише у тих випадках коли певні кримінальні правопорушення були виявлені в межах розслідування іншого кримінального правопорушення. У такому випадку прокурор визначає підслідність, об'єднує матеріали і т.д.

На перший погляд законодавець надав досить широкий спектр кримінально-карних діянь, розслідуванням яких займаються слідчі СБУ. Однак, проаналізувавши поточну ситуацію, можна дійти до висновку, що наразі існує кілька проблем під час реалізації співробітниками своїх повноважень. По-перше, наразі активно відбувається процес передачі фінансових злочинів до Національного антикорупційного бюро України. По-друге, деякі статті КК України є "мертвими" через те, що довести винуватість особи та притягнути її до відповідальності за такі діяння, як посягання на територіальну цілісність і недоторканність України та ін., майже неможливо, оскільки під час розслідування слідчий стикається з безліччю невизначених, суб'єктивних та важко доказових понять. Так, прикладом може слугувати розміщення особою закликів до порушення

територіальної цілісності на своїй приватній сторінці у соціальних мережах. Проте, якщо аккаунт особи є приватним, тобто закритим, а як наслідок - відсутня ознака публічності, дану особу взагалі не вдасться притягнути до відповідальності. Крім того, слідчий навіть не зможе дослідити відомості, що містяться на даній сторінці, використовуючи чийсь профіль, а також задокументувати факт вчинення кримінального правопорушення, оскільки такі дії трактуватимуться як незаконні та провокативні. Таким чином, вчинивши одну помилку під час розслідування кримінального провадження за фактом вчинення особою закликів до порушення територіальної цілісності та недоторканності України, а саме дослідивши приватний акаунт з власного профілю у соціальних мережах та прикріпивши отримані матеріали як докази, слідчий поставить під сумнів усе провадження у справі та дасть змогу стороні захисту оспорити наявні докази та виграти процес. Таких прикладів безліч, усі вони свідчать про те, що актуальним постає не тільки дослідження та уточнення підслідності безпекових органів, а й усунення прогалин та запровадження додаткових прав та можливостей для слідчих задля безперешкодного відібрання доказів та розслідування кримінальних правопорушень.

Крім того, наразі наявна плутанина з визначенням підслідності, оскільки існують випадки, коли один злочин було виявлено під час розслідування іншого злочину. У такому разі було об'єднано матеріали та визначено єдиний орган, що буде розслідувати усі справи. На цьому етапі прокурори часто допускаються помилки. Як результат - експерти зазначають, що сьогодні кожна четверта кримінальна справа, відкрита СБУ, не належить до її підслідності. Такі «неналежні» справи не мають жодної перспективи в суді, тому інститут підслідності вкрай важливий не тільки для Служби безпеки України, а й для слідчих органів Національної поліції, слідчих органів, що здійснюють контроль за додержанням

податкового законодавства, слідчих органів державного бюро розслідувань, детективів Національного антикорупційного бюро України, слідчих органів Державної кримінально-виконавчої служби України та ін.

### **Література**

1. Молдован А. В. Кримінальний процес: Україна, ФРН, Франція, Англія, США: навч. посіб. / А. В. Молдован. К.: Центр навч. літ., 2012. 352 с.
2. Кримінальний процес: підручник / за заг. ред.: В. В. Коваленко, Л. Д. Удалова, Д. П. Письменний. Київ : Центр учб. літ., 2013. 544 с.
3. Кримінальний процес: підручник / за ред.: Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна. Харків: Право, 2010. 608 с.
4. Досудове розслідування СБУ. URL: <https://ssu.gov.ua/dosudove-rozsliduvannya>
5. Кримінальний процесуальний кодекс України № 4651-VI від 13.04.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651%D0%B0-17#top>
6. Кримінальний кодекс України № 2341-III від 05.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#top>